

Norsk – Svensk førskolelærerutdanning med fokus på barnekultur og kulturarv

Sluttrapport 2009 – 2012

1. Sammanfattning

Detta är ett utbildningsprojekt som, med utgångspunkt i en ide' om en gemensam svensk-norsk förskolläroarutbildning inriktad mot kulturarvspedagogik, till sin struktur har kommit att bli ett unikt samarbete mellan två norska och ett svenskt lärosäte och ett svenskt och ett norskt museum. Förutom det självklara i projektet, att de deltagande studenterna, 14 svenska kvinnor och 11 norska kvinnor och 1 man, totalt 26 studenter, har studerat tillsammans under studietiden, undervisats på campus och museer i Sverige och Norge och via lärplattformen It's learning av svenska och norska lärare, får dessa studenter också en unik inriktning av sina studier mot kulturarvspedagogik.

Under projekttiden har större förändringar genomförts inom både de svenska och norska universitetssystemen avseende lärarutbildning. Det betyder att upplägget har anpassats och justerats, inte bara till två olika nationella utbildningssystem, utan också till en förändring av dessa under projektets gång. Dessutom har de medverkande kulturinstitutionerna på ett banbrytande sätt också blivit naturliga arenor för både undervisning och praktik för studenter och lärare. Det arbetet har genomförts inom ramen för gemensamma kursplaner, litteraturlistor och examinationsformer. Lärarna har till viss del också kompetensutvecklats inom projektets ram och gemensamma planeringsmöten har genomförts inför varje ny terminsstart. Verksamheten har också beforskats från både norsk och svensk sida. Vi vill hävda att projektets planering, uppläggning och genomförande har på ett banbrytande sätt bidragit till att studenter, lärare, administratörer och projektledning fått en unik möjlighet att spegla sitt eget sätt att arbeta med utbildningens innehåll, metod och administration, inte bara gentemot kollegor i ett annat land, men också gentemot kollegor på både lärosäten och kulturinstitutioner i de två länderna. På sikt skulle denna utbildning inom Nordens Gröna bälte kunna bli en intressant förebild även för andra delar av Europa.

Information om projektet har också givits via traditionella media, men också vid konferenser, visningsmaterial och den egna hemsidan. Forskningsproduktionen under projektets gång är givetvis också en viktig del i informationsspridningen om projektet.

Avseende finansiering är projektet på norsk sida finansierat av Interreg (50 %) och egeninsatsen från Sverresborgs museum, Høgskolen i Nord-Trøndelag och Dronning Mauds Minne Høgskole (hhv. 3 %, 4% og 43%). Finansieringen på svensk sida är fördelad med 50% av Interreg, 30,5% på Mittuniversitetet, 11,5% på Länsstyrelsen Jämtland och 8% på Jamtli. Från svensk sida har totalt 1 139 tkr och från norsk sida 937 tkr ej kunnat utnyttjas i projektet. Det betyder att kostnaden på svensk sida har uppgått till 3 935 tkr och på norsk sida till 4 762 tkr.

This educational project, with it's starting point is an idea of a common Swedish/Norwegian pre-school education, built on a cultural heritage educational focus, has now become a unique collaboration between, not only three educational institutions in two countries, but also a collaboration involving one museum in each of the two countries. There are today 26 students

altogether in the program; 25 women and one man. 14 of the students are from Sweden and 12 of the students come from Norway. These students have been studying together and they have been taught by teachers from both countries and all five institutions in both countries, both on campus and through the virtual learning platform "It's learning".

During the project period, major changes have been developed within the area of pre-school education in both countries. In practice this means that the members in the project have not only adjusted their common project according to different national traditions, but also to major national changes of those traditions. The museums involved in the project have also changed their roles from being museums in a traditional meaning, to become learning arenas at the same level as the educational institutions. All teaching took place within the same frame work, due to course plans, literature, practice and examination forms, in both countries. Within the project teachers have gone through different kinds of staff development together, across institutions and countries. Common planning meetings with teaching staff have been held at the start of each semester. The work in the project has also been in focus from the perspective of research from the involved institutions.

We would like to argue that the planning of the project, and all the work within every corner of the project, have in a unique way contributed to the possibility for all students, administrators, teachers and the leadership of the project, to reflect their own work, not only towards their colleagues in similar institutions in another country, but also towards their colleagues in different institutions in two countries. In the long run this developed and tested pre-school education, with a strong cultural heritage educational focus, should have the strength to become a model for pre-education in other part of Europe.

Information about the project has been spread through traditional media, but also through conferences, research articles and of course our own homepage.

Concerning the financial part of the project the Norwegian part has been financed by Interreg (50%) and from Sverresborg Trøndelag Folk Museum, Nord-Trøndelag University College and Queen Maud University College (hhv. 3%, 4% and 43%). The financial part on the Swedish side is split by 50% from Interreg, 30, 5% from Mid Sweden University, 11, 5% from Länsstyrelsen Jämtland and 8% from Jamtli Jämtlands County Museum.

On the Swedish side a total of 1 139 tkr, and from the Norwegian side 937 tkr have not been able to use in the project. In other words the total cost for the project is 3 935 tkr from the Swedish side and 4 762 tkr on the Norwegian side.

2. Projektets bakgrund

Bakgrunn for prosjektet

Prosjektet ble initiert av Henrik Zipsane ved Jamtli.. Det første møtet var på Sverresborg museum i Trondheim i 2005 hvor partene inngikk et samarbeid for å utvikle en svensk – norsk førskolelærerutdanning med vekt på barnekultur og kulturarvspedagogikk. Intensjonen med prosjektet er er å utdanne kulturprofilerte førskolelærere for barnehagen og formidlingsarbeidere for kulturinstitusjonene med kunnskap om barn. Prosjektet følges av evaluering og FoU hvor bruk av museer i høyere utdanning og på kulturarvformidling i småbarnsperspektiv står sentralt.

Utdanningen er unik og nyskapende og foruten å være grenseoverskridende mht land og type institusjoner involvert, er det et viktig mål at utdanningen skal fremme utviklingen i det grønne beltet og bidra til å sette midt-nordisk kultur på kartet. Konkret bidrar prosjektet til å bygge ned de nasjonale grensene og til å skape samhørighet og relasjoner mellom pedagoger, kulturformidlere og forskere i Norden og gjennom utveksling av informasjon, metoder og resultater kan man nå fram til en bredere og rikere forståelse av en kulturarv, barndom, barnekultur og utdanning i forandring. Lokalt bør etableringen av en slik utdanning også betraktes som et tilskudd til å få dekket behovet for førskolelærere, som et infrastrukturelt insitament til næringsutvikling, boligutvikling og samferdsel.

Problembakgrunn

Fem ulike institusjoner skal forene sine ressurser i det felles prosjektet:

- DMMH er en av de to største førskolelærerutdanningene i Norge med sterk barnekulturell, estetisk og førskoledidaktisk profil. DMMH tilbyr i dag i tillegg til førskolelærerutdanning masterutdanning innen pedagogikk og estetiske fag i samarbeid med Norges tekniske naturvitenskapelige universitet (NTNU) og annen videreutdanning.
- MIUN er et bredt anlagt universitet med en rekke utdanningstilbud, herunder også profesjonsutdanning av pedagoger. Det er særlig interessant at MIUN kan tilby fagfolk innenfor felt som antropologi, etnologi, historie, kulturgeografi og medie- og kommunikasjonsvitenskap.
- Jamtli og Sverresborg er ledende museer i forhold til formidlingskompetanse om, for og med barn og unge i sine respektive land. Sverresborg driver en utstrakt formidling til og kulturvirksomhet med barn. Jamtli har gjennom sin "öppna förskola" utviklet en særlig formidlingspedagogikk med særlig vekt på "tidsresor" og en særlig tilrettelegging for barn.
- HiNT har en spesiell kompetanse innenfor samisk kultur og samiske oppvekstvilkår.

Det er etablert en klasse bestående av norske og svenske studenter.

Prosjektets utfordringer har i hovedsak handlet om:

- Å skape en felles førskolelærerutdanning mellom ulike tradisjoner og kulturer.
- Førskolelærerutdanningene i Norge og Sverige er ulike mht utdanningsstien, studieplaner/kursplaner, eksamensordninger, praksis og det faktum at Sverige har en utdanning over 3 1/2 år, mens i Norge er utdanningen 3 år.
- Å forene museenes tradisjon, kompetanse og erfaring med utdanningsinstitusjonene.
- Undervisningsarenaer har vært Østersund, Trondheim og Levanger både ved utdanningsinstitusjonene og museene. Dette har medført utfordringer for studentene mht reise, reisekostnader og bosted.
- Språkproblem.
Det være seg studentenes forståelse av hverandres språk, lærerne i sitt samarbeid og/eller ulik tolkning av begreper.
- En felles forståelse av begrepene barnekultur og kulturarvspedagogikk.
- Bruk av nettet og læringsplattform.

Finansiering

På norsk side er prosjektet er finansiert av Interreg (50 %) og egeninnsats fra Sverresborg museum, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Dronning Mauds Minne Høgskole (hhv. 3 %, 4% og 43%), og finansieringen på svensk side er fordelt med 50% av Interreg, 30,5% på Mittuniversitetet, 11,5% på Länsstyrelsen Jämtland og 8% på Jamtli.

Tidsplan

Prosjektet: Svensk - norsk bachelor førskolelærerutdanning linje barnekultur og kulturarvspedagogikk startet høsten 2009 og avslutter juli 2012.

Studieåret 2009 – 2010 var avsatt til planlegging, mens 2010 – 2012 inneholdt studiets to første år.

Det er søkt og innvilget ett års forlengelse til studiets 3 og avsluttende år. Den svenske utdanningen går over 3 ½ år. Det siste året finansieres av utdanningsinstitusjonen.

De involverte parter

Prosjektet er et samarbeid mellom følgende parter: Dronning Mauds Minne Høgskole for førskolelærerutdanning (DMMH), Trondheim, Mittuniversitetet (MiUN), avdeling Østersund, Høgskolen i Nord Trøndelag (HiNT), Jamtli, Jämtlands Museum, Østersund og Sverresborg Trøndelag folkemuseum.

Prosjektet eies formelt av utdanningsinstitusjonene MiUN og DMMH med museums institusjoner og (HiNT) som samarbeidspartnere.

Prosjektet har en styringsgruppe som pr dato består av følgende:

Prosjektleder – prorektor Ivar Selmer-Olsen DMMH

Prorektor Else Berit Skagen, DMMH

Prefekt Conny Björkman, MiUN

Avdelingsleder formidling Ann Siri Garberg, Sverresborg

Forskningssjef Anna Hansen, Jamtli

Studieleder Grethe Friedrich, HiNT

Økonom, Ann-Marie Högborg, MiUN

Økonom Stian Eilertsen, DMMH

Prosjektansvariga (operativt ansvarig) Elisabeth Sjöström, MiUN og Anne-Mari Larsen, DMMH

3. Projektbeskrivning, målgrupp, resultat, och resultatindikatorer samt effekter

3.1 Projektbeskrivning:

Beskriv de verksamheter/aktiviteter som bedrivits och finansierats inom ramen för stödet. Beskrivningen ska inte omfatta verksamheter som projektet inte har finansierat. Försök att vara så konkret som möjligt. Beskriv också avvikelser från planerad verksamhet. Redovisa även hur stor andel av kostnaden för projektet som lagts på respektive verksamhet/aktivitet.

Undervisning

Hovedaktiviteten i dette prosjektet er utdanning av førskolelærerstudenter. Det er pr i dag en klasse bestående av 12 norske og 13 svenske studenter.

Undervisningen er omfattende og innebærer mange oppgaver og dermed utgiftsposter:

- Lønn til lærere.
- På grunn av at vi har en felles klasse med norske/svenske studenter og undervisning på ulike arena, som Østersund, Levanger og Trondheim, blir reise og opphold en stor utgiftspost.
- Studentene får tildelt et reisestipend hvert år.

Praksis

- Praksis i barnehage, førskoleklasse og ved annen kulturinstitusjon som medfører lønn til praksislærer, samt felles møter for planlegging.

Møter

Faggruppen

- Hele faggruppen møtes en gang i semesteret for felles planlegging.
- Møter mellom de enkelte faglærere for detaljplanlegging av undervisningen.

Prosjektledere

- De operative prosjektlederne i Sverige og Norge har hatt hovedansvar for planleggingen av studiet. Dette har medført mange felles møter. Møtene har funnet sted i Østersund, som er midtveis mellom Härnösand og Trondheim.
- Prosjektlederne har også deltatt på møter arrangert av Interreg.

Styringsgruppen

Styringsgruppen har hatt møter en gang i semesteret for planlegging, evaluering og felles drøftinger.

FoU

FoU Norge

Det har vært delt ut midler til fire FoU-prosjekter ved DMMH som har resultert i følgende:

- Buaas, Ellen Holst: "Kulturarvspedagogikk i barnehagen – om små barns sanselige møter med historie og tradisjon", Barn, nr 1. 2012. Vedlegg 1
- Buaas, Ellen Holst, Moen, Kari Hoås og Skjæveland, Yngve: "Historie og tradisjonsformidling i barnehagen: Mellom norsk tradisjon og det flerkulturelle samfunnet", FoU i praksis 23 - 24.april 2012. Symposium. Vedlegg 2
- Furuset, Kjell: "Plantenavnarkivet etter Idar Handagard, en glemt etnobotanisk ressurs". Blyttia 69(4): 266-269. Vedlegg 3
- Furuset, Kjell: "Hva betyr de norske og svenske plantenavna molte/hjortron og jordbær/ smultron"? Blyttia 70(1): 27-32. Vedlegg 4
- Furuset, Kjell: "Hva betyr plantenavnet skrubbbær"? Blyttia 70(2):133-135. Vedlegg 5

- Furuset, Kjell: "Hva betyr øynavnet Tranøya? Innsendt til tidsskriftet Namn og nemne": Kommer sannsynligvis på trykk rundt årsskiftet.
 - Furuset, Kjell: "Hvad betyder plantenavnet kabbeleje"? Innsendt til den danske botaniske tidsskriftet Urt, kommer sannsynligvis på trykk i september.
 - Furuset, Kjell: "Hva betyr växtnamnet kabbleka" ? Innsendt til Svensk botanisk tidsskrift.
 - Furuset, Kjell: "Hva betyr plantenavnet balderbrå"? Omtrent ferdigskrevet artikkel som vil bli innsendt til det botaniske tidsskriftet Blyttia i løpet av kort tid.
 - I tillegg har Furuset samlet mye annet plantenavnstoff som vil bli publisert fortløpende.
-
- Fætten, Sølvi Ann: "Mytiske fortellinger – en vei til identitet" artikkel. Artikkelen er delt ut til studentene og brukt som pensum i utdanningen. Vedlegg 6

Fætten, Sølvi Ann: "En samling mytiske fortellinger". Brukt i undervisningen. Astri Ramsfjell, "Fortelling som kulturarv: Et fortellingskompendium". Blir delt ut til studentene i løpet av kommende studieår. Astri Ramsfjell, "Å fortelle seg selv. En tekst om barndomsminner". Artikkelen er trykt i: Bjarne Markussen, Kaj Berseth Nilsen og Svein Slettan, red.: *Navigasjoner i barne- og ungdomslitteraturen. Festskrift til Rolf Romøren* (2011). Kristiansand, Portal forlag. Vedlegg 7

- Astri Ramsfjell, "Helter og antihelter. Barnekonstruksjoner og fortellerholdninger i to klassiske barnefortellinger og to nyere norske bildebøker". Artikkelen er trykt i: Maria Lassén-Seger og Mia Österlund, red.: *Till en evakuerad igelkott. Festskrift til Maria Nikolajeva* (2012). Göteborg/Stockholm, Makadam forlag (Vedlegget har en annen tittel som jeg velger å beholde.) Vedlegg 8
- Astri Ramsfjell, "Fortelling og virkelighetsforståelse". Artikkelen (her levert som korrektur eksempalar) vil bli trykt i: Astri Ramsfjell og Sturla Sagberg, red.: *Livstolkning og livsmestring* (2012). Bok 2 i serien *Barn trenger håp* som utgis av IKO forlag i samarbeid med DMMH. Vedlegg 9
- Strømsøe Guro: Observasjonsprosjekt med mål å utvikle nye metoder for arbeid med kulturarv i drama faget. Det tas sikte på å utarbeide en artikkel med grunnlag i observasjonene, som også er tenkt inn som kapittel i lærebok.

Felles norsk – svensk

- Larsen, Anne-Mari og Sjöström Elisabeth: "Hva gjør deg glad". En komparativ undersøkelse i barnehager i Norge og Sverige. Undersøkelsen vil mest sannsynlig fortsette hvor vi inkluderer Botswana og Swaziland. Resultatene vil bli brukt i undervisningen, og planlegges publisert i en artikkel

FoU Sverige

- Amanda Jönsson "Rolig tittel – om historieförmedling och kulturmiljöpedagogik i förskolan". Artikkelen er under utarbeidelse. Läns museet. Vedlegg 10
- Henrik Zipsane: "Heritage Learning and the Discovery of History"

Artikkelen planlegges omarbeidet til et kapitel i et bokprosjekt ved Jamtli. Vedlegg 11

Från MiUN fördelades medel till fyra studier:

- Elisabeth Sjöström och Ann Larsson.Dahlin "Förskolan och den lokala kulturen". Vedlegg 12
- Göran Bostedt, Lena Ivarsson och Helen Rutqvist "En teoretisk studie för att beskriva och problematisera kulturarvsbegreppet"
- Göran Bostedt, Lena Ivarsson och Helen Rutqvist "En studie av studenternas (i projektet) förståelse av såväl kulturarvsbegreppet som kulturarvspedagogikbegreppet"
- Göran Bostedt, Lena Ivarsson och Helen Rutqvist "En empirisk studie riktad mot barn i norska och svenska förskolor för att studera förskolebarn och tidsförståelse"

Det första projektet har resulterat i en artikel (ännu ej publicerad) som bifogas i bilaga Z. Den projektansvarige för det fjärde projektet slutade sin tjänst på Mittuniversitetet och medlen fördes istället över till projekt två och tre. Dessa projekt kommer att slutföras under våren 2013. Det teoretiska projektet (2) ska resultera i en teoretisk artikel där forskarnas förståelse av begreppen barnkultur, kulturarv och kulturarvspedagogik, diskuteras i relation till tidigare forskning inom området. I projekt tre har enkäter lämnats ut till studenterna i början av utbildningen och kommer att lämnas ut i slutet av utbildningen, våren 2013. Därefter kommer resultaten att tolkas och sammanställas till en artikel.

Sammantaget betyder detta att den tilldelade tiden har utnyttjats och att ytterligare forskningstid finns fördelad i " fortsättningsprojektet" för att slutföra delprojekten två och tre. Dessa två projekt kommer att slutredovisas i den större slutrapport som kommer efter avslutning av fortsättningsprojektet.

Evaluering

Førsteamanuensis Asbjørn Hirsch, DMMH og pensjonert medarbeider Harriet Augusen, MiUN har hatt i oppdrag å evaluere utdanningen. De har levert:

- "Rapport från det första årets erfaringer 2010 – 2011", august 2011. Delrapport 1. Vedlegg 13
- "Uppfølging av delrapport 1" Delrapport 2, april 2012. Delrapport 2. Vedlegg 14
- "Delrapport 3", juni 2012. Delrapport 3. Vedlegg 15

Kostnader

Oversikten viser de viktigste virksomheter; undervisning, FoU og drift.

Kostnader og finansiering svenske deltakerinstitusjoner

Kostnader

Beløp i 1000 kr	SEK	%
Undervisning løn	846	21 %
FoU løn	276	7 %
Administrasjon løn	869	22 %
Totalt løn	1 991	51 %
Drift	1 944	49 %
Sum kostnader	3 935	100 %

Finansiering

Beløp i 1000 kr (SEK)	Budget	Finansierat	Ej-utnyttet
EU-medel	2 537	1 968	570
Mittuniversitetet	1 770	1 196	574
Länsstyrelsen Jämtland	450	450	0
Jämtli	318	322	-4
Totalt egenfinansiering	2 537	1 968	570
TOTAL FINANSIERING	5 075	3 935	1 139

Kostnader og finansiering norske deltakerinstitusjoner

Kostnader

Beløp i 1000 kr	NOK	%
Undervisning lønn	1 220	26 %
FoU lønn	574	12 %
Administrasjon lønn	1 289	27 %
Totalt lønn	3 083	65 %
Drift	1 679	35 %
Sum kostnader	4 762	100 %

Finansiering

Beløp i 1000 kr (NOK)	Budsjett	Faktisk	Ikke utnyttet
EU-midler	2 850	2 348	502
DMMH	2 500	2 060	440
Sverresborg	150	150	0
HINT	200	204	-4
Totalt egenfinansiering	2 850	2 414	436
TOTAL FINANSIERING	5 699	4 762	937

For en mer utfyllende oversikt over kostnader og inntekter vises til vedlagte regnskap.

3.2 Målgrupp:

Beskriv målgruppen för verksamheten och om projektet nått sin målgrupp. Vilka organisationer, vilka grupper av personer, har påverkats och haft nytta av projektets verksamhet dvs. varit resultatmottagare? Avvikelser från ansökan/beslut och anledningar till dessa ska beskrivas.

Studenter

Målgruppen för utbildningen är i första hand studenterna, vilka är en grupp som består av 25 kvinnor och en man. Fördelningen av antalet studenter är i Norge 12 personer (11 kvinnor, 1 man) och i Sverige 14 kvinnor. Åldersspridningen i gruppen är stor, vi har studenterna som är mellan 20 och 50 år. Geografiskt kommer de svenska studenterna från Jämtland, Dalarna, Västerbotten och Uppland. Norska studenter kommer i stor del fra Trondheim og omegn.

Vi har to hovedmål med utdanningen:

- Utdanne kulturprofilerte førskolelærere for barnehagene og
- Barnefaglig utdannede formidlingsarbeidere til museer og kulturinstitusjoner

Ved utgangen av prosjektets tre første år har studentene gjennomført to år av sin utdanning. (Det er søkt Interreg om midler og det er innvilget støtte til å slutføre prosjektet.)

Vi kan derfor ikke rapportere det endelige resultat, men kan på nåværende tidspunkt si:

- Studentene har fulgt en undervisningsplan som er relatert til målet (nevnt over). I undervisningen fokuseres både det pedagogiske arbeidet i barnehagen innenfor kulturarvspedagogikk, og det pedagogiske formidlingsarbeidet i museene. Museene er brukt som undervisningsarenaer som har bidratt til at studentene har fått erfare hvordan formidling kan utføres.
- Studentene har også gjennomført deler av sin praksis ved museene med vekt på formidling av kulturarv.

Studentene har gjennomført deler av sin praksis i hverandres land, noe som har gitt dem en enda bedre innsikt og forståelse i nabolandets barnehager.

Fremtidige studenter vil også nytte godt av de erfaringer man har fått i form av samarbeid med en annen høgskole og museer. Studentene vil også kunne lese artikler basert på og undervisningspersonalets forskning relatert til kulturarv.

Andre som har hatt nytte av prosjektet

Det er som nevnt studenter som er vår primære målgruppe, men sekundært har følgende hatt utbytte av prosjektet.

Barnehager

- Barn og personalet ved barnehager har hatt utbytte når studentene har gjennomført praksis. De har blitt tatt med på kulturhistoriske opplegg som de ellers ikke ville ha gjennomført. De har diskutert med studentene, fått tatt del i deres museale kunnskap og i noen tilfeller blitt tatt med på museums besøk med påfølgende praktiske opplegg.

Museer

- I en av sine praksisperioder var studentene ved andre museer, eksempel: Rockheim, Sjøfartsmuseet, Døvemuseet, Trondheim folkebibliotek og ReMida senter for

gjenbruk. Personalet ved disse museene har ikke en pedagogisk kompetanse på førskolebarn. Gjennom sin praksis ved disse museene har studentene diskutert med personalet hvordan en kan tilrettelegge museumsbesøk for førskolebarn. Studentene har invitert barnegrupper og tilrettelagt og gjennomført vellykkede pedagogiske opplegg. Vi håper dette kan føre til at museene på sikt også vil satse på den yngste barnegruppen slik at barna og barnehagen vil benytte museene i langt større grad.

Undervisningspersonalet

- Undervisningspersonalet på høyskolene og museene har hatt utbytte av samarbeidet. Vi har blitt kjent med hverandres utdanningssystem og museale bakgrunn.
- Vi har gjennom faglige diskusjoner blitt beriket av hverandres kompetanse. For eksempel når faglærer i Norge og Sverige arbeider med samme fag. Høgskoleansatte har fått mer kunnskap om kulturarvspedagogikk gjennom samarbeid med museumsansatte. Museumsansatte har fått mer kjennskap til førskolelærerutdanning og høyskolesystemet.

3.3 Resultat og resultatindikatorer samt effekter:

Beskriv prosjektets resultat, om målen nåtts. Når, var, hur? Beskriv måtmetod och måluppfyllelse. Har projektet redan gett några effekter (förväntade och oväntade) och vilka effekter kan förväntas komma? Avvikelser från förväntningar i ansökan/beslut och anledningar till avvikelserna ska beskrivas, förklaras och kommenteras.

Både den norske og den svenske førskolelærerutdanningen har vært gjenstand for endringer siden prosjektets start.

I prosjektbeslutet från 2008-12-12 beskrivs att projektet ”...avser att utbilda förskollärare som kan arbeta i förskola, förskoleklass och grundskolans tidigare år samt vid kulturinstitutioner i båda länderna.”

Under projekttiden har förutsättningarna för lärarutbildning generellt förändrats i Sverige. I den nu gällande förordningen har svensk lärarutbildning gått från en sammanhållen modell med en lärarexamen med olika inriktningar, till en lärarutbildning uppdelad på olika examina (Förskollärare, Grundlärare Fritidshem, Grundlärare F-3, Grundlärare 4-6, Ämneslärare 7-9, Gymnasielärare och Yrkeslärare). Till detta kommer också beslutet om införandet av en lärarlegitimation från 2013. Dessa förändringar kan komma att göra det svårare för de utbildade förskollärarna att arbeta, dels inom grundlärarområdet, dvs. grundskolans tidigare år.

Høsten 2013 innføres en ny rammeplan for barnehagelærerutdanning i Norge. Rett nok vil det fremdeles være mulig å lage forskjellige profiler på barnehagelærerutdanningene, men intensjonen er at man i større grad får til en styrket og mer enhetlig utdanning i landet, - særlig de to første årene av utdanningen. Samtidig utvides tiden til valgt fordypning i tredje studieår. Utdanningen vil fra 2013 organiseres etter tverrfaglige kunnskapsområder. Fem fast definerte kunnskapsområder skal inngå i de to første årene, og i det tredje studieåret skal det inngå et fast definert kunnskapsområde på 15 studiepoeng, en fordypning bygget på et av kunnskapsområdene på 30 studiepoeng samt en bacheloroppgave på 15 studiepoeng.

Norske barnehagelærere ble allerede for noen år siden fratatt retten til å undervise i grunnskolens første år dersom de ikke har tatt et års videreutdanning i grunnskolens fag. (Det samme gjelder grunnskolelærere som ønsker å bli pedagogiske ledere i barnehagen.)

Prosjektet lykkedes inte med att helt driva en gemensam förskollärarytbildning med gemensam antagning till samma utbildningsplan. Orsakerna till detta är dels att utbildningarna är olika långa i Norge respektive Sverige, dels också det faktum att nationella förordningstexter och utbildningssystemens olikheter avseende t.ex. examinationsordningar inte gick att helt smälta samman. Studenterna har därför antagits till en svensk respektive en norsk förskollärarytbildning och får en norsk, respektive en svensk examen. I övrigt har utbildningen utvecklats, genomförts och utvärderats gemensamt i projektet till en campus/distans modell, med samlingsveckor i båda länderna. Det goda samarbetet mellan inblandade lärosäten och de två kulturinstitutionerna, gör att vi också vill mena att dessa studenter har goda möjligheter att vidga sin arbetsmarknad till området kulturinstitutioner. Detta mot bakgrunden av det innehållsfokus mot kulturarvspedagogik som hållits och möjligheten för studenterna att göra delar av sin praktik vid olika kulturinstitutioner. En viktig del i syftet att förstå ett Mitt Nordiskt barnperspektiv har också varit den speciella inriktningen mot samisk kultur som främst Högskolan i Nord Trøndelag (HINT) har bidragit med på ett utomordentligt sätt.

Det är genom detta nära samarbete mellan de tre involverade lärosätena och de två kulturinstitutionerna som vi bedömer att projektet nått en lång väg i riktning mot att:

- Stärka och marknadsföra regionen ytterligare,
- Öka kompetensen och stimulera till ett större fokus på kulturförmedling i förskolan och på barnkultur i kulturförmedlingen,
- Ökat studenternas kulturkunskap och kunskapen i och om kulturarvspedagogik i arbetet med yngre barn,
- Utveckla museerna som undervisningsarenor, samt
- Genom att bedriva gemensam undervisning och utveckla förståelse över land- och institutionsgränser och samordning av utbildning inom ramen för Bolognaprocessen.

En fylligare beskrivning av projektets resultat beskrivs i de utvärderingar som är gjorda (Bilag I - 15).

Prosjektets resultat

Planleggingsfase

Målet for prosjektets første år, planleggingsfasen, var å planlegge en førskolelærerutdanning med vekt på barnekultur og kulturarvspedagogikk. Dette målet anses som nådd og følgende er gjort:

- En felles studieplan/kursplan, med felles litteraturlister og felles arbeidskrav og eksamensoppgaver er utarbeidet.
- Det er søkt departementet i Norge om å fravike regelen om egen karakter i pedagogikk pga felles temaundervisning og mulighetene til lik evaluering av norske og svenske studenter. Søknaden er innvilget. I Sverige var tilsvarende søknad ikke nødvendig.
- Det er søkt departementet i Norge om å fravike regelen om 20 ukers praksis i barnehagen. På grunn av utdanningens karakter ønsket vi at studentene skulle være tre uker i annen kulturinstitusjon. Søknaden er innvilget. I Sverige var tilsvarende søknad ikke nødvendig.

Prosjekts to siste år

De to siste årene i prosjektet omfattet utdanningens to første år og disse er gjennomført etter planen.

- Undervisningen er gjennomført etter planen.
- Praksis er gjennomført etter planen.

Hvordan vi har målt at målene er nådd

- Det er laget felles arbeidskrav som må bestås
- Det er laget felles eksamensoppgaver som må bestås
- Studentene må ha gjennomført og fått godkjent alle praksisperioder
- Det føres fravær for studentenes tilstedeværelse
- Det er ingen studenter som ikke har tilfredsstillende tilstedeværelsesprosent
- Alle arbeidskrav er godkjent
- Alle norske studenter har fått godkjent sine eksamensoppgaver.
- To svenske studenter har fått utsatt et delemne: "Språk og kommunikasjon"
- En svensk student har fått utsatt delemne: "Kulturarv, samfunn og holdbar utvikling"
- Alle studentene har gjennomført og fått godkjent sine praksisperioder

Det endelige resultatet av prosjektet kan vi målbære først etter endt utdanning.

3.4 Övrigt

Annan information som kan vara till nytta för läsaren såsom erfarenheter t.ex. kring planering eller genomförande, resultatspridning, förankring m.m. kring projektet.

- I juni månad 2011 deltog tre lärare från Miun i en kompetensutveckling inom området kulturarv. Utbildningen arrangerades av Jamtli och genomfördes under två dagar i Östersund med omnejd. Lärare från Jamtli var Amanda Jönsson, arkeolog och Björn Olofsson, byggnadsantikvarie.
- Det är flera institutioner som varit engagerade i utbildningen både från Sverige och Norge, där både språk och olika kulturella bakgrunder har varit en utmaning i projektet. De erfarenheter som gjorts under projektiden är att fysiska planeringsmöten med lärare från båda lärosätena inför varje ny termin har visat sig vara en nödvändighet. Det kan inte nog poängteras hur viktigt det är att mötas, möten som är värdefulla för samarbetet och för kvaliteten i utbildningen. De fysiska planeringsmötena har också vid vissa tillfällen kompletterats med bildkonferenser.
- Lärosätets ledning samt lärare och forskare på institutionen för Utbildningsvetenskap (UTV) har kontinuerligt informerats om projektet under tidsperioden 2009 tom våren 2012

4. Indikatorer För att mäta en del av Interregprogrammets effekter har ett antal indikatorer fastställts i programmet. För varje enskilt projekt har i beslutet angivits vilka dessa är och vilket utfall som förväntas. Jämför nedanstående med ert beslut och rapportera de för ert projekt aktuella indikatorerna. Om värdet är noll ange "0" Om projektet gett resultat på indikatorer som inte finns i beslutet om stöd redovisa även dessa.

Ta därefter bort resterande indikatorer.

Notera att indikatorer både för A (Ekonomisk tillväxt) och B (Attraktiv livsmiljö) kan förekomma i ett projekt.	Antal enligt projektbeslut	Resultat vid projektslut	Kommentarer
Antal kvinnor 15- 24 år som deltar i projektet.	20	10	
Antal kvinnor yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	5	15	
Antal män 15- 24 år som deltar i projektet.	5	1	
Antal män yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	5	0	
Antal deltagande företag med kvinnligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	0	
Antal deltagande företag med manligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	0	
Antal deltagande företag med mixat ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	0	
Resultat indikatorer			
(A) Antal formella gränshinder som projektet bidrar till att undanröja.	2	2	
(A) Antal undanröjda upplevda gränshinder.	3	3	
(A) Antal kvinnor som deltar i gemensamma utbildningar och praktik.	20	24	
(A) Antal män som deltar i gemensamma utbildningar och praktik	20	1	
(A) Antal kvinnliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.	20	24	
(A) Antal manliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.	20	1	
(A) Antal nyetablerade och vidareutvecklade gränsöverskridande kluster.	1	1	
(B) Etablerade institutionella samarbeten.	1	1	
(B) Nya och vidareutvecklade metoder för stads- och landsbygdsutveckling.	0	0	

5. Projektets påverkan på de genomgående (horisontella) kriterierna

Observera att några av nedanstående frågor redan kan vara besvarade i tidigare frågeställningar. Om så är fallet skriv en mycket tydlig hänvisning vart svaret finns.

5.1 Gränsregionalt mervärde

Beskriv projektets gränsregionala mervärde. Mervärdet kan ha flera dimensioner t.ex. Europeiskt-, politiskt-, institutionellt-, socialekonomiskt- och/eller socialkulturellt mervärde. Se programmanualen 1.1.1. Beskriv uppnådda resultat som blivit möjliga genom Interregprojektet och som inte varit möjliga att nå om projektet drivits bara på ena sidan om gränsen.

Delar av detta har redan berörts under pkt. 3.1.

Det gränsregionala mervärdet med detta projekt skulle kunna sammanfattas i följande punkter:

- Genom en ökad förståelse för det norska utbildningssystemet från svensk sida och vice versa, har det inneburit en unik möjlighet för både Mittuniversitetet och Dronning Mauds Minne att också se på sitt eget utbildningssystem med delvis nya "gränsöverskridande glasögon". En unik utblick som kan leda till ett nytänkande även inåt det egna systemet och som svårligen skulle låtit sig göras i ett nationellt projekt.
- Studenterna och lärarna har fått en unik möjlighet att verka i två delvis olika utbildningssystem, samverkande i en gemensam utbildning i syfte att överbrygga hinder genom att bygga nya "broar och tunnlar" mellan de två nationella utbildningssystemen och mellan utbildningsinstitutioner och kulturinstitutioner nationellt och internationellt.
- I ett större europeiskt perspektiv är denna typ av samarbeten viktiga för att visa på styrkor inom en gemensam förskollärarytbildning i Nordens gröna bälte som kan bli en förebild för andra delar av Europa.
- Den unika konstellationen av tre lärosäten och två kulturinstitutioner i samarbete har också öppnat helt nya perspektiv på hur förskollärarytbildning kan och borde bedrivas i vårt fokus på kulturarvspedagogik. Det speciella fokus på den samiska kulturen som genomfördes av Högskolan i Nordtrøndelag (HINT) betydde oerhört mycket, både för studenterna, lärarna och förhoppningsvis också för den breddade och fördjupade kunskapen och spridningen av det samiska kulturarvet.
- Avslutningsvis så har projektet givetvis också medfört en stor möjlighet för både administration, lärare, anställda på kulturinstitutionerna och studenter att få ta del av varandras fysiska miljö i samband med de samlingsveckor som finns i den genomförda Campus-Distans modellen som projektet genomfört.

5.2 Bättre miljö

Beskriv projektets verksamhet och resultat inom miljöområdet. Hur har projektet bidragit till en förbättrad miljö ex. förbättringar/minskningar av miljöstörande verksamhet genom nyttjande av bättre teknik, gjorda investeringar, miljöinformation eller utbildningar, aktivt val av bästa miljölösningar, användning av förnyelsebara resurser eller bättre nyttjande av icke förnyelsebara resurser, avfallsbegränsning och återanvändning m.m.?

Detta utbildningsprojekt har inneburit utvecklandet och genomförandet av en Campus – Distans modell med gemensamma samlingsveckor i Trondheim, Östersund och i Nordtrøndelag. Mellan dessa veckor har kommunikationen mellan lärare och lärare, studenter och studenter och mellan studenter och lärare skett i lärplattformen "It's learning" (ITL). Det har givetvis betytt att antalet resor har kunnat minimeras till förmån för digital kommunikation. I resandet har Nabotåget varit en mycket viktig ingrediens i relation till

bilkörning. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att en förskollärarytbildning i mångt och mycket kräver rejält med tid för social interaktion och verksamhetsförlagd praktik (VFU), så fysiska möten är således nödvändiga i en utbildning för en profession som förskollärarens. Det är också viktigt att påpeka att mycket av VFU:n har kunnat genomföras på ett kvalificerat sätt på studenternas hemorter.

5.3 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Beskriv projektets verksamhet och resultat kring förbättring av jämställdheten. Särskilda insatser och verksamheter som har genomförts inom ramen för projektet och som bidragit till förbättrad jämställdhet mellan kvinnor och män.

När det gäller jämställdheten mellan kvinnor och män så är det ju i ett projekt som detta själva populationen som söker utbildningen och rådande antagningsregler som i huvudsak styr detta. Tyvärr följer även denna utbildning det traditionella mönstret att det är en övervägande majoritet kvinnor som söker utbildningen. Det arbete som skett på detta område i projektet är således att genom kurslitteraturen och i diskussioner kring den samt bl.a. i ämnet drama belysa dessa viktiga frågeställningar för blivande förskollärare som kommer att ha ett stort inflytande på det uppväxande släktet i många generationer framåt.

5.4 Etnisk mångfald och integration

Beskriv projektets verksamhet och resultat kring etnisk mångfald och integrationen. Särskilda insatser och verksamheter inom ramen för projektet som har bidragit till att minska diskriminering, säkra etnisk mångfald och öka integrationen m.m.

Förutom det som skrivits om användandet av litteraturval och undervisningsmetoder i 5.3, är det viktigt att här också lyfta fram fokuseringen på den samiska kulturen som genomfördes under en samlingsvecka på HINT. (se 5.1)

6. Informationsinsatser och skyltning av projektet

Hur har projektets verksamhet och resultat förmedlats till målgrupperna beskrivna i beslutet, de egna organisationerna dvs. stödmottagarna och andra intressenter? Beskriv tillvägagångssätt för erfarenhetsspridning (när, var, hur) m.m. Beskriv särskilt hur allmänhet och andra har fått kännedom om projektets verksamhet och resultat samt hur det framgått att projektet fått stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Till slutrapporten ska bifogas eventuella trycksaker, annonser, inbjudningar, pressklipp, filmer och annan information* som visar hur intressenter och allmänhet fått kännedom om projektets verksamhet och resultat. Om trycksakerna har bifogats tidigare med lägesrapporter så gör ett urval där grundtanken är att lätta upp slutrapporten. Tänk resultatspridning och välj ut material att bilda sätta med som förstärker slutrapporten och gör den intressantare att läsa.

Informasjon til egne organisasjoner

- Det leveres hvert kvartal Lägesrapporter til Interreg
- Gjennom møter hvert semester i styringsgruppen er det formidlet informasjon om prosjektets gang til samtlige involverte institusjoner
- Informasjon om evaluering av prosjektet gitt av evaluatorene Hirsch og Augusten

- Ved DMMH formidles det om prosjektet ved jevnlige møter i Internasjonal komité

Markedsføring av prosjektet

Nettinformasjon:

- Alle involverte institusjoner har hatt informasjon om prosjektet på sine hjemmesider
- Informasjonsbrosjyre er delt ut ved institusjonene.
- Informasjon på Interregs hjemmesider. Vedlegg 16
- Informasjon om utdanningen ved: The Learning museum som publiserer stoff på sidene www.lemproject.eu. Vedlegg 17
- Informasjonsseminar for de pedagogisk ansatte ved Høgskolan i Borås og Borås kultur og textilmuseum, 09 – 11.05. 2012.
- Informationsträffar med gymnasieungdomar inför deras val till fortsatta studier till högskola/universitet. Informationsträffarna genomfördes både i Sundsvall och Östersund.
- Annonsering i lokaltidningarna i Jämtland, Västernorrland och tidningen Metro. Vedlegg 18
- Annonsering i Miuns kurskatalog
- Annonsering i DMMH'S kurskatalog
- Utförligare information fanns också på miun hemsida <http://miun.se/sv/Utbildning/Hitta-din-utbildning/ATLAS-Visa-program/?atlasid=776>
- Rollups användes vid informationstillfällena i Norge og Sverige. Vedlegg 19 og 20

Intervju i media:

- "Styrker det kulturelle innholdet", Adresseavisen 4.2.2009. Vedlegg 21
- "Nyskapende EU-prosjekt på Sverresborg, Byåsen avisen, Trondheim 5.9.2010. Vedlegg 22
- "Utdanningsforbrødring", Høgskoleavisen, Trondheim 9.9.2010. Vedlegg 23
- Nabotogets informasjonsbrosjyre høsten 2010
- "Tidsresa lär forskolläare om länets rika kulturarv" Länstidningen, 29.09.10. Vedlegg 24
- "Kulturkraft att lära av", Östersundsposten 15.03.10. Vedlegg 25
- Reportage i Östersundsposten den 18/3 2010. <http://op.se/lanet/1.1892778-utbildning-for-forskollarare-satter-kulturen-i-fokus>
- Pressmeddelande på Miuns hemsida <http://mynewsdesk.com/se/pressroom/mittuniversitetet/pressrelease/view/unik-s..> Vedlegg 26
- Jämtland: Nyheter P4 Jämtland – måndag den 4 oktober 2010 kl. 7:59 sändes ett reportage där lektor Ewa Ivarsson och studenterna Petra Nordqvist och Elisabeth Emberland intervjuades. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=78&artikel=4066716>
- Reportage om student och läraraktiviteter i länstidningen Östersund ht-10. Vedlegg 27 <http://ltz.se/nyheter/ostersund/1.2369408-forskollarare-pa-faltet>
- Projektansvarig, Sverige intervjuades vt-11 av journalisten Maria Löfstedt som skrev för förskoleforum.se Vedlegg 28

- Prefekt Conny Björkman intervjuades av journalisterna Mats I.S. Ericsson och Maria Lind från Affärstidningen Näringsliv. Conny B. deltog den 2/12 -09 i en konferens som arrangerades av NCK, Jamtli Östersund, där han informerade om projektet. Vedlegg 29

Artikler

- Garberg: Ann Siri: "Museer og livslang læring", kronikk Adresseavisen 27.3.2010. Vedlegg 30
- Buaas, Ellen Holst: "Kulturarvspedagogikk i barnehagen – om små barns sanselige møter med historie og tradisjon", Barn, nr 1. 2012. Vedlegg 1
- Buaas, Ellen Holst og Moen, Kari Hoås: "Undersøkelse i Trondheimsbarnehager om historie og tradisjonsformidling i barnehagen", Presentert på konferansen, FoU i praksis, 26.- 27.3. 2011, samt artikkel. Undersøkelsen er presentert på poster ved EECERA konferanse, 14.. -17. 9. 2012. Vedlegg 2
- Furuset, Kjell: "Plantenavnarkivet etter Idar Handagard, en glemt etnobotanisk ressurs". Blyttia 69(4): 266-269. Vedlegg 3
- Furuset, Kjell: "Hva betyr de norske og svenske plantenavna molte/hjortron og jordbær/smultron"? Blyttia 70(1): 27-32. Vedlegg 4
- Furuset, Kjell: "Hva betyr plantenavnet skrubber"? Blyttia 70(2):133-135. Vedlegg 5
Astri Ramsfjell, "Å fortelle seg selv. En tekst om barndomsminner". Artikkelen er trykt i: Bjarne Markussen, Kaj Berseth Nilsen og Svein Slettan, red.: *Navigasjoner i barne- og ungdomslitteraturen. Festskrift til Rolf Romøren* (2011). Kristiansand, Portal forlag. Vedlegg 7
- Astri Ramsfjell, "Helter og antihelter. Barnekonstruksjoner og fortellerholdninger i to klassiske barnefortellinger og to nyere norske bildebøker". Artikkelen er trykt i: Maria Lassén-Seger og Mia Österlund, red.: *Till en evakuerad igelkott. Festskrift til Maria Nikolajeva* (2012). Göteborg/Stockholm, Makadam forlag (Vedlegget har en annen tittel som jeg velger å beholde.) Vedlegg 8
- Astri Ramsfjell, "Fortelling og virkelighetsforståelse". Artikkelen (her levert som korrektur eksempalar) vil bli trykt i: Astri Ramsfjell og Sturla Sagberg, red.: *Livstolkning og livsmestring* (2012). Bok 2 i serien *Barn trenger håp* som utgis av IKO forlag i samarbeid med DMMH. Vedlegg 9

Informasjon ved konferanser annet

- Info til Interreg: "Utbildnings-informstionsdag för nye prosjekt", Nordens Gröna Belte, Jämlands län Östersund, 17.02.10
- Prosjektansvarlig fra Norge og Sverige: Informasjon om prosjektet ved: "Museernas vårmöte", Dalarna Museum, Falun 24 – 26.03.10. Vedlegg 31
- Informasjon om utdanningen til personalet ved Högskolan i Borås og tilknyttende museum, 17 – 19.04. 2012

- Undersøkelse i Trondheimsbarnehager om historie og tradisjonsformidling i barnehagen.
Presentert på konferansen, FoU i praksis 2011, samt artikkel.
- Undersøkelsen er presentert på poster ved EECERA konferanse høst 2012.
- Lektor Lena Ivarsson, miun, har sammanställt sagor som studenterna skrivit och illustrerat och det skall ges ut i bokform. Temat är "Barnkonventionen genom sagor"
- Den 10-11/11 2010 hölls en konferens på Västernorrlands länsmuseum i Härnösand, temat för konferensen var "Lek med historia" arrangörer var läns museet Härnösand och Satakunta museum Finland. Lektorerna Ann Larsson Dahlin och Lena Ivarsson hade en föreläsning under rubriken kulturarvspedagogik.

7. Underskrifter

Ivar Selmer-Olsen
Prosjektleder – prorektor
Dronning Mauds Minne
Høgskole for førskolelærerutdanning

Conny Björkman
Prefekt
Mittuniversitetet

